

פרשת לך לך

ערך מתנת החיים (גם בעידן הקורונה...)

פחד הינו תגובה לגיטימית למצב בו אדם חש אובדן שליטה, בפרט כאשר בכוחו של הגורם המאיים להשבית חיים, שהפחד מפניו כמעט בלתי נמנע. (ראו ערך "קורונה"...)

אך עם כל הכבוד לפחד, נדרשת גם תבונה כדי לדעת מתי וממה לפחד, ופרשתנו עושה לנו קצת סדר בעניין.

פרשת לך-לך מספרת בין היתר על מלחמת המלכים.

בשנות ה-2000 לבריאת העולם, עבר הירדן היה כבוש תחת ממשלת קואליציה בת ארבעה מלכים - "אַמְכָּל מֶלֶךְ שְׁנָעָר, אַרְיֹן מֶלֶךְ אֶלְסָר, כְּדָרְלֶמֶךְ מֶלֶךְ עֵילָם וְתַדְעָל מֶלֶךְ גִּזְיָם" (בראשית יד, א). כתריסר שנים הטיל כְּדָרְלֶמֶךְ את עריצותו על חמש ממלכות: סדום, עמורה, אֶדְמָה, צְבֹנִיִּים וצוער, ולאחר מכן יצאו הם במרד כנגדו במשך שלוש-עשרה שנה (עי' שפתי חכמים, בראשית יד, ה אות ח).

בשנה הארבע-עשרה למרד, יצא כְּדָרְלֶמֶךְ עם עמיתיו למלחמה כדי לדכא המרד. ארבעה מלכים נגד חמישה.

למעלה משתיים וחצי מיליארד (2,600,000,000) חיילים מנה צבאם של כְּדָרְלֶמֶךְ וחבריו (סנהדרין קה:). כה גיבורים היו חיילי ארבעת המלכים, שבדרכם אל ים המלח, שם התבצרו חמשת המלכים, הכו הם "על הדרך" שישה עמים שנקרו בדרכם (עי' בראשית יד, ה-z). לאחר מכן הם הוסיפו להביס ביד קשה גם את חמשת המלכים, בזזו את רכושם, ואף שבו את לוט אחיינו של אברהם (בראשית יד ח-יב).

שליח מיוחד רץ אל אברהם כדי ליידעו, שאחיינו נפל בשבי; ידיעה שוות ערך לבן משפחה שנפל בידי דאעש, רק שמדובר היה ביותר משתי מיליארד טרוריסטים ולא רק בכמה עשרות אלפים...

ואיך הגיב אברהם לידיעה שעליו לחלץ את אחיינו מציפורני המלכים המחרידים שדורסים ומחריבים את כל הנקרה בדרכם?

למרבה הפלא, ללא שום סממן של פחד.

הוא קרא לשלוש מאות ושמונה-עשר (318) עבדיו, והודיע להם חגיגית על היציאה המתוכננת למלחמת השחרור של אחיינו לוט בעוד מספר שעות (בראשית יד, יד). אה, ושלא ישכחו לקחת תפילין, שמא הם יתעכבו בדרך...

בשונה מאברהם, ילידי ביתו כן נחרדו וסרבו לצאת עמו למלחמה (בראשית רבה מג, ב). כך מצא אברהם אבינו את עצמו צועד עם עבדו-תלמידו, אליעזר בן נמרוד, בדרך להביס את הקומנדו המיומן של כְּדָרְלֶמֶךְ, את סירת שְׁנָעָר וחטיבת אֶלְסָר.

טוב, ההמשך כבר ידוע. באורח פלא הכניע אברהם אבינו את ארבעת המלכים (עי' תענית כא. כיצד) וללא חת חילץ את אחיינו ממלתעות החמאס השְׁנָעָרי. ורק אז פילח פחד עצום ונורא את ליבו של אברהם.

וכה מספר הכתוב: "אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם בְּמִטְזָה לֵאמֹר **אַל תִּירָא אֲבָרָם** אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד" (בראשית טו, א).

פרשת לך לך

אל תירא?! ממה יש לו לפחד עתה אחר שהביס בגבורה את ארבעת המלכים?

מסבירים חכמינו ז"ל (בראשית רבה מד, ד): "היה אברהם מפחד ואומר: 'ירדתי לכבשן האש וניצלתי, לרעבון ולמלחמה וניצלתי, שמא תאמר שקיבלתי שכרי בעולם הזה ואין לי כלום לעתיד לבוא.' אמר לו הקב"ה: 'אל תיבא אַבְרָם אֶנְכִי מִגֵּן לָךְ, כל מה שעשיתי עימך בעולם הזה - חינוך עשיתי, ולעתיד לבוא שְׁכַרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד".

מסביר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (שיחות מוסר, תשל"א-ג): "כל העולם כולו אין בו כדי (לשלם) שכר מצוה אחת. מכל מקום, דבר אחד ישנו שבו אפשר לשכר המצוה להשתלם בעולם הזה, והוא: **בחיים עצמם!**". ומפני כך פחד אברהם, "**שמא החיים שניתנו לו בנס - הם הם שכרו, ושוב לא נשאר לו שכר לעולם הבא**". על כך הרגיעו ה' שלא יירא, כי שכרו צפון לו לעולם הבא.

* * *

דברים אלו פותחים בפנינו צוהר להכיר בערך מתנת החיים.

אומרים חכמינו ז"ל (קידושין לט): שבעולם הזה ה' לא משלם לאדם שכר על קיום מצוותיו. ולמה? מסביר הרמ"ע מפאנו (לפני כ-400 שנה, בספרו עשרה מאמרות), שהיות ומעשה מצוה הוא נצחי - כך גם תגמול השכר צריך להיות נצחי, וזה יקרה רק בעולם הבא - שהוא נצחי.

ברם, חיים הניתנים לאדם בנס בכוחם להוות תגמול נצחי הוגן על מעשה מצוה, שכן ביד האדם להפוך את חייו לנצחיים כמו המצוות הנצחיות - **וזאת באמצעות לימוד התורה וקיום המצוות!**

לפיכך קורא הנביא: "מה יתאונן אָדָם חַי?" (איכה ג, לט), הן כל זמן שאדם חי - יכול הוא לזכות בחיי נצח לו רק ינצל את ימיו כראוי, ואם כן "**שמחתו ואושרו צריכים להיות לאין קץ ושיעור עד שלא יחוש ולא ירגיש בכל הקורות הבאים עליו - ואפילו ייסורים גדולים ועצומים כייסורי איוב, כאין וכאפס ייחשבו לעומת הרגשת האושר של עצם החיים**" (שיחות מוסר, שם).

* * *

בתקופה זו בה אנו נכבשים תחת המגף הסיני ששמו 'קורונה', הדברים הללו מקבלים משמעות.

מי היה מאמין, שבשנת 2020 העידן בו הטכנולוגיה המתפתחת הפכה את העולם כולו לכפר קטן וזמין, כל בן אנוש בתבל יכסוף רק לדבר אחד: **לשגרת חיים נורמלית**. בלי מסכות, בלי ריחוק חברתי ובלי הגבלות. **פשוט חיים!!**

אבל האמת ניתנת להיאמר, שכשחיינו באותה שגרה נורמטיבית - לא ממש הערכנו אותה. תודו.

מי העריך את היכולת לנשום? לטעום? להריח? ללחוץ יד? לחבק? לבקר? להתפלל בבית כנסת?

לקחנו דברים כמובן מאליו והשקענו את כוחנו במרדף הבלתי פוסק אחר החסר, במקום ליהנות מהקיים... העדפנו את קטיפת החומר וברק הממון על פני עיצוב הנפש, חיזוק שלום הבית וחינוך הילדים.

פרשת לך לך

עתה הושבנו אל נקודת ההתחלה.

בימינו אין שום ערך לכסף, לבילויים ולשעשועים. האמת, שאפילו לא לעבודה. רק רוצים לחיות בבריאות. לקום בבוקר בלי קורונה, וזהו. כל השאר - בונוס! נדמה, כי כשם שאין האור ניכר מתוך החושך, כך משתמש ה' במוות כדי להבליט את חשיבות החיים.

העושר והנהנתנות כבר אינם צבעוניים ומפתים כמו פעם. הם אפילו אפלוליים אל מול עושר מתנת החיים, עמה בידנו לרכוש קנייני נצח - ששום בידוד בעולם לא יוכל למנוע את החי מלהשיג.

אז הבה נכיר בערך מתנת החיים ונחשב מסלול מחדש: **כיצד ננצל את חיינו בתבונה ונזכה בתמורה נצחית השווה את הזמן שהשקענו מחיינו עבורה?** לסיום, הצטיידו במסקנתו של ילד פיקח.

אב עשיר ורברבן יצא עם בנו לטייל בכפר במטרה שיקבל מושגים: עד כמה אנשים יכולים להיות עניים.

בשובם מן הכפר, שאל האב את בנו עם ברק מתנשא בעיניים: "נו, מה למדת מהטיול?"

השיב הבן נרגש: "למדתי המון. ראיתי שלנו יש רק פיסת נדל"ן לחיות עליה - להם יש את כל האופק. לנו יש בריכה שמגיעה רק עד אמצע החצר - להם יש אפיק נחל שאין לו סוף. אנחנו ייבאנו גופי תאורה מחו"ל לגינה - להם יש את הכוכבים שמנצנצים בשמי הלילה. לנו יש משרתים שמשרתים אותנו - הם זוכים לשרת אחרים. אנחנו קונים את האוכל שלנו - הם מגדלים את שלהם. לנו יש חומות הגנה סביב לרכושנו - להם יש חברים וקרובים שמגינים עליהם..."

האב היה המום לשמע דברי בנו. כבר ניתן היה להבחין כי הנצנוץ היהיר שבעיניו כבה... "תודה לך, אבא", סיים הבן, "תודה שהראית לי כמה עניים אנחנו. תודה שלימדת אותי שהכל יחסי, שמה שאחד יראה כחסר ערך - השני יראה כאוצר... זמן רב מחיי בזבזתי על התעסקות במה שאין לי, וכעת אפנה לנצל את חיי ולהפיק את מה שיש בי. תודה לך, אבא. תודה".

נראה כי הבידוד פעל בקשיחות להחדיר אל תודעתנו את מסקנתו של אותו בן משכיל, ואם רק בשביל שנפנים מסר באה הקורונה - דיינו!

מקור: בכל לבי דרשתיך